

เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

(Towards Sufficiency Based School)

ดร.ปรียานุช พิบูลสราวุธ
โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง
กรกฎาคม ๒๕๕๑

ความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กรอบแนวคิด

เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

เป้าหมาย

มุ่งให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

หลักการ

ความพอเพียง หมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน

เงื่อนไขพื้นฐาน (ความรู้คู่คุณธรรม)

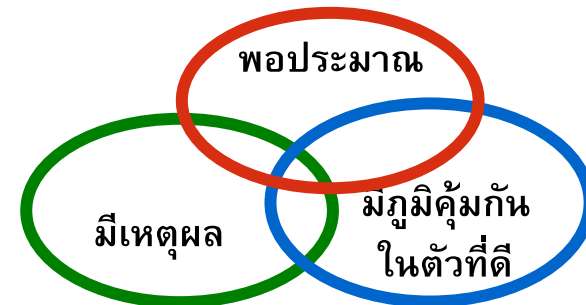
- จะต้องอาศัยความรู้รอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน
- การเสริมสร้างจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ

วัตถุ / สังคม / สิ่งแวดล้อม / วัฒนธรรม

สมดุล / พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

นำสู่

ทางสายกลาง ► พอเพียง

เงื่อนไขความรู้

รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง

เงื่อนไขคุณธรรม

ซื่อสัตย์สุจริต อดทน เพียร มีสติ ปัญญา

www.sufficiencyeconomy.org

นิยามของความพอเพียง

- **ความพอประมาณ** หมายถึง การคิด พูดย ทำ อย่างประมาณตน บนพื้นฐานความเป็นจริง ให้เกิดความพอดี พอเหมาะ พอควร โดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น
- **ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล ถูกต้องตามหลักความเป็นจริง โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต อย่างรอบคอบ
- **การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว** หมายถึง การไม่ประมาท ไม่เสี่ยง มีความรอบคอบ เตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

เงื่อนไขเพื่อให้เกิดความพอเพียง

การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้พอเพียง ต้องอาศัย
ทั้ง**ความรู้และคุณธรรม**เป็นพื้นฐาน

- เงื่อนไข**ความรู้** ประกอบด้วย มีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ใช้**ความรอบคอบ**ที่จะนำ**ความรู้**เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และมีความระมัดระวังในชั้นปฏิบัติทุกขั้นตอน
- เงื่อนไข**คุณธรรม** ที่จะต้องเสริมสร้างให้เป็นพื้นฐานทั้งด้านจิตใจ และ การกระทำ ประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม ละอายในการทำความชั่ว การตั้งมั่นในความดี มีความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

คุณลักษณะของกิจกรรมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอประมาณ

- พอเหมาะกับสภาพของตน
(ปัจจัยภายใน)
 - พอควรกับภูมิสังคม
(ปัจจัยภายนอก)
- (สมดุล)

ความมีเหตุมีผล

- รู้สาเหตุ – ทำไม
 - รู้ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
วิชาการ/กฎหมาย
/ความเชื่อ/ประเพณี
 - รู้ผลกระทบที่จะ
เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ
- (รอบรู้/สติ ปัญญา)

มีภูมิคุ้มกันที่ดี

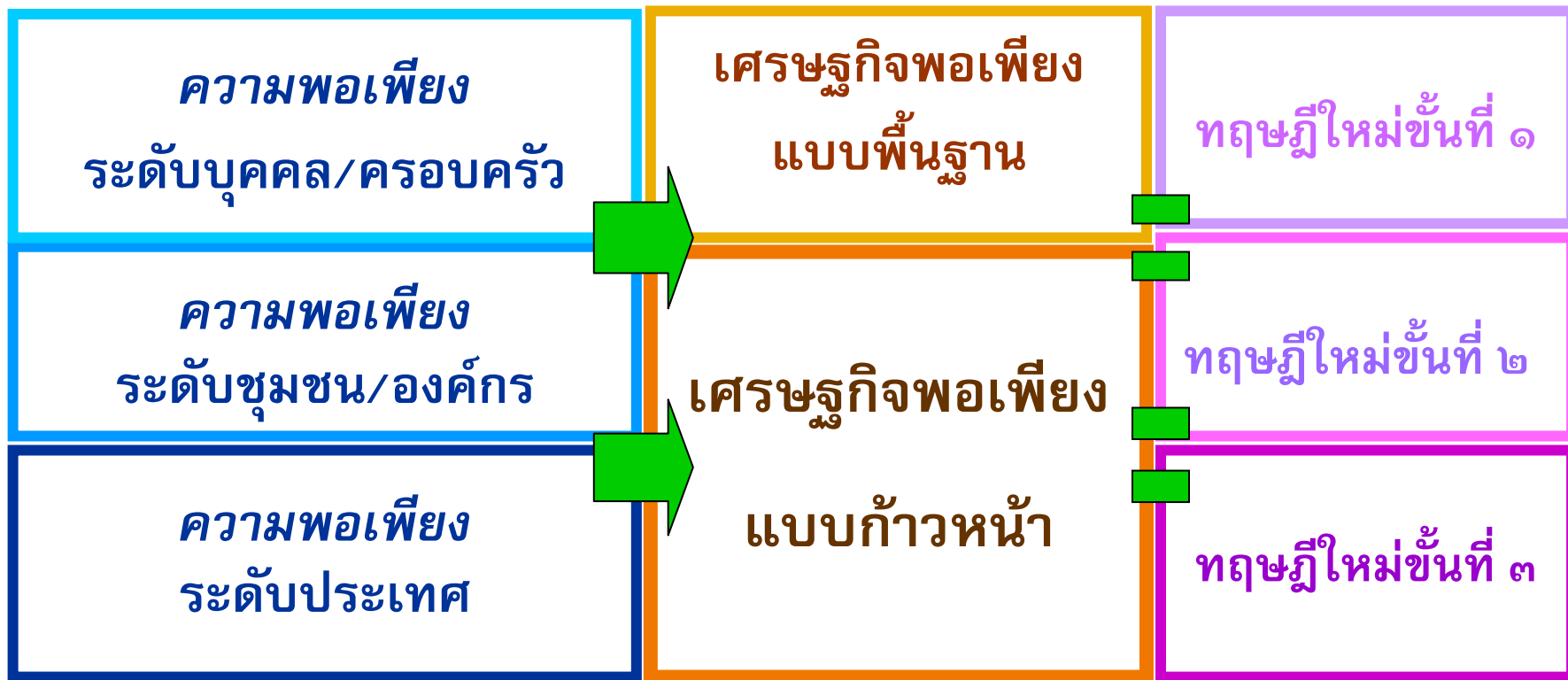
- คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลง
ในด้านต่าง ๆ
 - รู้เท่าทันและ
เตรียมความพร้อม
(วางแผน/รอบคอบ/
เรียนรู้ /พัฒนาตน/
ทำประโยชน์ให้กับสังคม/
รักษาสິงแวดล้อม)
- (ไม่ประมาท)

ใช้ความรู้ควบคู่กับคุณธรรม เพื่อให้เกิดความพอเพียงในการดำเนินชีวิตที่
สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

เศรษฐกิจพอเพียง & ทฤษฎีใหม่

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นกรอบแนวคิดที่ชี้บอกหลักการและแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่
ทฤษฎีใหม่หรือเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นตัวอย่างการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในทางปฏิบัติ

สรุปหลักการทรงงาน

- ❖ ระเบิดจากข้างใน
 - ❖ ปลุกจิตสำนึก
 - ❖ ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ
 - ❖ แก้ปัญหาจากจุดเล็ก
 - ❖ ทำตามลำดับขั้น คำนึงถึงภูมิสังคม
 - ❖ คิดอย่างเป็นองค์รวม มองอย่างครบวงจร
 - ❖ บริการรวมที่จุดเดียว
 - ❖ ไม่ติดตำรา ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด
 - ❖ ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ ใช้ธรรมชาติปราบธรรมชาติ
 - ❖ การมีส่วนร่วม
 - ❖ ขาดทุนคือกำไร รู้ รัก สามัคคี รู้เสียสละ
 - ❖ ซื่อสัตย์สุจริต ขยัน เพียร อดทน
 - ❖ เน้นให้พึ่งตนเองได้ พออยู่พอกิน
 - ❖ ประโยชน์ส่วนรวม มุ่งประโยชน์สุขคนส่วนใหญ่
- คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา

ปฏิบัติอย่างพอเพียง

เป้าหมายคือสังคมพอเพียง

สรุปเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร

- เป็นวิถีการดำเนินชีวิต ที่ใช้คุณธรรมกำกับความรู้
- เป็นการพัฒนาตัวเอง ครอบครัว องค์กร ชุมชน สังคม ประเทศชาติ ให้ก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล มั่นคง ยั่งยืน
- เป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติ
เพื่อให้คนส่วนใหญ่พออยู่พอกินพอใช้ได้อย่างมั่นคง
เพื่อให้คนในสังคม สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข
เพื่อให้คนอยู่ร่วมกับธรรมชาติ ได้อย่างสมดุล ยั่งยืน
และเพื่อให้แต่ละคนอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี มีรากเหง้าทางวัฒนธรรม

การขับเคลื่อน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา

“...การให้การศึกษานั้น

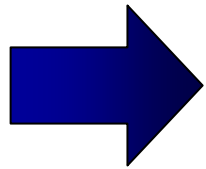
กล่าวสั้น ๆ โดยความหมายรวบยอด

คือ การช่วยให้บุคคลค้นพบวิธีการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง เหมาะสม
ไปสู่ความเจริญ และความสุขตามอัธยาศัย...

...ผู้สอนมีหน้าที่ต้องหาความรู้ และวิธีการดำเนินชีวิต มาให้ศิษย์ได้รู้ได้ทราบ
เพื่อให้สามารถเรียนรู้ต่อไป และดำเนินชีวิตต่อไปได้ด้วยดี จนบรรลุจุดหมาย
หากผู้สอนมีอุปสรรคอันแยบคาย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดทั้งในการแสวงหาความรู้
ทั้งในการถ่ายทอดความรู้ เกิดจากความระลึกรู้ได้ถึงในความรู้ที่ผ่านพบมาแล้ว
ประกอบกับความรู้ตัวและความคิดอ่านที่ว่องไวเฉลียวฉลาด ซึ่งปกติชนทุกคน
จะต้องฝึกฝนให้เกิดขึ้นได้ ไม่เกินวิสัย แล้วนำมาใช้ควบเข้ากับความรู้ความถนัด
ของตนให้เป็นประโยชน์ได้ทุกโอกาส....”

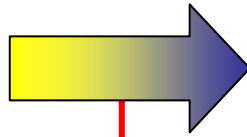
ความเป็นมาของการขับเคลื่อนด้านการศึกษา

- เยาวชนคืออนาคตของชาติ **การพัฒนาคน**คือหัวใจของการพัฒนาที่ยั่งยืน
- **พรบ.ปฏิรูปการศึกษา ๒๕๔๒ / หลักสูตรแกนกลาง ๒๕๔๔ / สาระที่๓ เศรษฐศาสตร์**
มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ
 - » **จำเป็นต้องปลูกฝังค่านิยม** และหล่อหลอมพฤติกรรมจนเป็นนิสัย
อนุบาล-ขั้นพื้นฐาน-อาชีวะ-อุดมศึกษา
 - » **ปัญหา** : การเรียนการสอน ไม่บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตร
 - » **ต้องมียุทธศาสตร์** กลไก ขั้นตอน วิธีการขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบ
บริหาร-การเรียนการสอน-กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน-พัฒนาบุคลากร
 - » **เป้าหมาย** ทุกสถานศึกษาภายใน ๒๕๕๔

เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

คุณธรรมนำความรู้

เศรษฐกิจพอเพียง

การบริหารสถานศึกษา

- สร้างวัฒนธรรมองค์กร
- ปลุกฝังให้เป็นวิถีชีวิต
- ชุมชนสัมพันธ์

การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน

- กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ชั้นปี (รายวิชาพื้นฐาน)
- จัดทำหน่วย/แผนการเรียนรู้
- จัดกิจกรรมการเรียนรู้
- จัดทำสื่อ/แหล่งเรียนรู้
- จัดทำเครื่องมือวัด/ประเมินผล
- เกณฑ์การผ่านช่วงชั้น

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

แนะแนว

- ให้บริการแนะแนว
- ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กิจกรรมนักเรียน

- ลส.-นน. ยุวกาชาด
- ผู้บำเพ็ญประโยชน์
- โครงการ - ชุมนุม
- ชมรม - ค่ายอาสา
- ฯลฯ

เน้น

จิตอาสา/จิตสาธารณะ/การมีส่วนร่วม
การเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลัก ปศพ.

๑ มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิตตาม ปศพ.

- มีความรู้ ความเข้าใจ ปศพ. และความเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจ สถานการณ์สังคม สิ่งแวดล้อม
- มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตาม ปศพ.
- เห็นประโยชน์ และความสำคัญ ในการดำเนินชีวิตตาม ปศพ. เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม

๒ มีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิตตาม ปศพ.

- มีศักยภาพและทางเลือกในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ เพื่อให้พึ่งตนเองได้ระดับหนึ่ง
- อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้อย่างสงบสุข รู้รักสามัคคี ไม่เบียดเบียน แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- ใช้ ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ & สิ่งแวดล้อม ได้อย่างยั่งยืน
- สืบสานวัฒนธรรม ศิลปะ ประเพณี ประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา ภูมิใจในความเป็นไทย

๓ ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตาม ปศพ.

- รู้จักประมาณตน รู้จักศักยภาพของตน ใช้ชีวิตบนพื้นฐานความเป็นจริง อย่างเป็นเหตุเป็นผล
- ดำเนินชีวิตโดยใช้สติ ปัญญา ความรอบรู้ ความรอบคอบ ไม่ประมาท
- มีคุณธรรมเป็นพื้นฐานของจิตใจ รู้จักผิดชอบชั่วดี ไม่ทำความชั่ว สังสมความดี มีวินัยและความรับผิดชอบ

ภาพความสำเร็จ

๑. สถานศึกษา นำ ปศพ. ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา
จัดการศึกษา และดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน/สังคม
๒. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง
มีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างตาม ปศพ.
๓. นักเรียน มีความรู้ ทักษะ ปฏิบัติตน และดำเนินชีวิต ตามปศพ.
๔. ผู้ปกครอง ชุมชน ดำเนินชีวิต และ มีการพัฒนาตาม ปศพ.

แนวทางการนำหลักปศพ.ไปปรับใช้ในโรงเรียน

การบริหารจัดการ

- กำหนดเป็นนโยบาย – วิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ
- แผนปฏิบัติการ - งานวิชาการ งบประมาณ บุคคล
- บริหารทั่วไป ชุมชนสัมพันธ์

- นำหลักการทำงานของงาน มาปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา
- เน้นการบริหารทรัพยากรตามหลัก ปศพ.
- การมีส่วนร่วม รักรักสามัคคี ไม่ประมาท

ลักษณะของกิจกรรม

- ต่อยอดหรือพัฒนา กิจกรรมที่สอดคล้อง กับภูมิสังคม/บริบท
- ดำเนินการหลักโดย ผู้เรียนด้วยความ สัมผัสใจ โดยมีครูช่วย สนับสนุน
- ผู้เรียนใช้หลักคิด / หลักปฏิบัติที่สอดคล้องกับ หลักวิชาการอย่างสมเหตุสมผล
- มีการวางแผนอย่างรอบคอบ คำนึงถึงความเสี่ยงต่าง ๆ
- ส่งเสริมการเรียนรู้และคุณธรรม

- สอนวิชา “เศรษฐกิจพอเพียง” ตามมาตรฐาน ส ๓.๑ เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจที่ ถูกต้อง และสามารถนำหลัก ปศพ. ไปประยุกต์ใช้ได้
- จัดทำรายวิชาเพิ่มเติม/ หลักสูตรท้องถิ่น ที่สอดคล้อง กับสภาพและความต้องการ โดยใช้หลัก ปศพ. วิเคราะห์ เพื่อกำหนดรายวิชา

การเรียนการสอน

- จัดทำหน่วย/แผนการ เรียนรู้ หรือสื่อการเรียนรู้ ที่ บูรณาการหลัก ปศพ. กับ สาระการเรียนรู้ของกลุ่ม สาระต่าง ๆ

แหล่งเรียนรู้

- สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริม การเรียนรู้ตามหลัก ปศพ. โดยพัฒนาและจัดการ แหล่งเรียนรู้ ปศพ. ใน สถานศึกษา

ตัวอย่าง

- มีวินัยในการใช้จ่าย
- ประหยัด/การออม
- พึ่งตนเองในการผลิต หรือสร้างรายได้
- เห็นค่าการอยู่ร่วมกันในสังคม
- ช่วยเหลือสังคม/ชุมชน
- รักษาสมดุลของ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ร่วมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- สืบสานวัฒนธรรม/ประเพณีไทย
- ส่งเสริมการปฏิบัติตาม คำสอนทางศาสนา
- ร่วมสร้างความสามัคคี

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

- มาตรฐาน ส ๓.๑ เข้าใจและสามารถ บริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ
- มาตรฐานช่วงชั้นที่ ๑-๒ (๔) เข้าใจระบบและวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้
- มาตรฐานช่วงชั้นที่ ๓-๔ (๕) เข้าใจเกี่ยวกับระบบและวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้

มาตรฐานการเรียนรู้ (ช่วงชั้นที่ ๑) เน้นระดับตนเอง/ครอบครัว

ประถมศึกษปีที่ ๑	ประถมศึกษปีที่ ๒	ประถมศึกษปีที่ ๓
๑ รู้จักช่วยเหลือตนเอง	๑ ปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง และครอบครัว อย่างมีความรับผิดชอบ	๑ รู้จักช่วยเหลือครอบครัว และชุมชน
๒ ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด	๒ รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า	๒ รู้จักเลือกใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า
๓ รู้จักการออม	๓ มีวินัยในการใช้จ่าย	๓ วิเคราะห์รายรับ- รายจ่ายของตนเอง
๔ รู้จักการแบ่งปัน สิ่งของที่มีให้กับผู้อื่น	๔ รู้จักการแบ่งปันสิ่งของช่วยเหลือผู้อื่น	๔ รู้จักเสียสละแบ่งปันทรัพยากรที่มี เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม
	๕ ปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีความสุข	๕ ชื่นชมและปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

มาตรฐานการเรียนรู้ (ช่วงชั้นที่ ๒) เน้นระดับโรงเรียน

ประถมศึกษาปีที่ ๔	ประถมศึกษาปีที่ ๕	ประถมศึกษาปีที่ ๖
๑ เข้าใจหลักการปฏิบัติตนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	๑ ปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	๑ เข้าใจระบบและวิธีการดำเนินงานขององค์กรในโรงเรียน/ชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
๒ สำรวจ สภาพปัญหา ทรัพยากร สิ่งแวดล้อมในชุมชน และเสนอแนวทางแก้ปัญหา	๒ วิเคราะห์การใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลในชุมชน	๒ รู้จักใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
๓ เข้าใจสภาพรายรับ-รายจ่ายของตนเอง และวางแผนการใช้จ่ายตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	๓ เข้าใจสภาพรายรับ- รายจ่าย ของครอบครัว และนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง มาลดรายจ่าย และเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว	๓ วิเคราะห์วางแผนและจัดทำบันทึกรายรับ-รายจ่ายของตนเอง และครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพ
๔ สำรวจและเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น	๔ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน	๔ รวบรวมองค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐานการเรียนรู้ (ช่วงชั้นที่ ๓) เน้นระดับชุมชน

มัธยมศึกษาปีที่ ๑	มัธยมศึกษาปีที่ ๒	มัธยมศึกษาปีที่ ๓
๑ รู้และเข้าใจ ประวัติ ความเป็นมา ความหมาย และ ความสำคัญของปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	๑ สํารวจและวิเคราะห์ปัญหา ของ ชุมชนด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรม บน พื้นฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง	๑ เข้าใจแนวทางพัฒนาชุมชนด้าน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรม ตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง
๒ สามารถนำหลักแนวคิดและ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการจัดการทรัพยากรที่มี อยู่ของตนเอง ครอบครัว และ ชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืน	๒ เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา ในชุมชน ด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมหรือวัฒนธรรม ตาม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๒ มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม โดยใช้ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง

มาตรฐานการเรียนรู้ (ช่วงชั้นที่ ๔) เน้นระดับประเทศ

มัธยมศึกษาปีที่ ๔	มัธยมศึกษาปีที่ ๕	มัธยมศึกษาปีที่ ๖
๑ เข้าใจและวิเคราะห์การบริหารจัดการองค์กร วิสาหกิจชุมชน ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๑ เข้าใจและวิเคราะห์การ พัฒนาประเทศ ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๑ เข้าใจและวิเคราะห์การ พัฒนาประเทศ ให้ก้าวหน้าไปได้อย่างสมดุล ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๒ ตระหนักในความสำคัญของการบริหารจัดการองค์กร วิสาหกิจชุมชน ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๒ ตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาประเทศ ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๒ ตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ก้าวหน้าไปได้อย่างสมดุล
๓ นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง	๓ นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติ	๓ นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างสมดุล และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

การเขียนแผนแบบบูรณาการหลัก ปศพ.

- **ยึดสาระสังคมเป็นหลัก** เพราะสังคมจะมีหัวข้อ และเนื้อหา ชัดเจน ให้สอดแทรกความคิด/คุณค่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ลงไปได้
- **ยุทธศาสตร์การสอนของครู สอดแทรกคุณธรรม วินัย ความรับผิดชอบ** การคำนึงถึงการอยู่ร่วมกับผู้อื่น/สังคมรอบตัว สภาพแวดล้อมทางวัตถุ และธรรมชาติ
- **เน้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วม** วิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว อย่างเป็นเหตุเป็นผล รอบคอบ เปิดโอกาสให้คิดริเริ่ม สร้างสรรค์ โดยมีครูคอยชักจูงให้คิดแบบโยนิโสมนสิการ และมี กัลยาณมิตรคอยท้วงติง แนะนำ ด้วยความจริงใจ
- **ยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนรู้** เพื่อความอยู่ร่วมกัน อย่างเกิดประโยชน์และเป็นสุข

แนวทางการสอนแบบบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๑. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สาระที่ ๑ : ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

- ยึดมั่นในหลักศีลธรรม การทำความดีมีค่านิยมที่ดีงาม
- การพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

สาระที่ ๒ : หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

- การดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข
- วิถีชีวิตประชาธิปไตย (การระบอบธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม)

สาระที่ ๓ : เศรษฐศาสตร์

- การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

สาระที่ ๔ : ประวัติศาสตร์

- ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆอย่างเป็นระบบ
- วัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาไทย มีความภูมิใจและรักษาความเป็นไทย

สาระที่ ๕ : ภูมิศาสตร์

- ระบบธรรมชาติและความสัมพันธ์ของสรรพสิ่ง ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อม
- การสร้างสรรค์วัฒนธรรมที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
- จัดสำนักอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวทางการสอนแบบบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒. วิทยาศาสตร์

- ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม
- การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

๓. คณิตศาสตร์

ทักษะ/กระบวนการทาง
คณิตศาสตร์

- การแก้ปัญหา
- การให้เหตุผล
- เชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ ได้

๔. ภาษาไทย

ฟัง พูด อ่าน เขียน

- ลำนวนไทย
- การแสดงความคิดเห็น
- บทร้อยแก้ว
- คำขวัญ
- การคัดลายมือ
- การสรุปใจความ
- การทำหนังสือเล่มเล็ก/ เล่มใหญ่

๕. ภาษาต่างประเทศ

- ภาษาเพื่อการสื่อสาร
- ภาษาและวัฒนธรรม
- ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

แนวทางการสอนแบบบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๖. ศิลปะ

- คุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๗. การงานอาชีพและเทคโนโลยี

- ทักษะกระบวนการ การจัดการ การทำงานเป็นกลุ่ม การแสวงหาความรู้ การแก้ไขปัญหา ฯลฯ
- มีคุณธรรม มีจิตสำนึกในการใช้พลังงานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

๘. สุขศึกษา และพลศึกษา

- เข้าใจและเห็นคุณค่าของชีวิตและมีทักษะในการดำเนินชีวิต

ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา (ด้านเศรษฐกิจ)

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
รู้จักการใช้จ่ายของตนเอง ● ใช้จ่ายอย่างมีเหตุมีผล อย่างพอประมาณ ประหยัด เท่าที่จำเป็น	● บันทึกบัญชีรายรับและรายจ่าย ● วิเคราะห์บัญชีรายรับและรายจ่าย ● แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ● ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การบริโภค เพื่อลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือย

ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา (ด้านเศรษฐกิจ)

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
รู้จักออมเงิน มีกลไก ลดความเสี่ยง ● ระบบสวัสดิการ ● ระบบออมเงิน ● ระบบสหกรณ์ ● ระบบประกันต่าง ๆ	● ออมอย่างพอเพียง ● สัปดาห์การออม ● จัดตั้งกลุ่ม/สหกรณ์ออมทรัพย์ ● โครงการการประกันต่าง ๆ

ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา (ด้านเศรษฐกิจ)

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
รู้จักประหยัด ● ใช้และกินอย่าง ประมาณตน มีเหตุผล ไม่ฟุ่มเฟือย ● ใช้พลังงานเท่าที่จำเป็น ● ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	● ปลุกผักสวนครัวรั้วกินได้/ เลี้ยงปลา/หมู ไวกิน-แบ่งปัน-ขาย ● ใช้สินค้าที่ประหยัดพลังงาน ● ใช้สิ่งของต่าง ๆ อย่างประหยัด/คุ้มค่า ● นำของเหลือใช้มาทำให้เกิดประโยชน์ ● รีไซเคิลขยะเพื่อนำมาใช้ใหม่

ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา (ด้านเศรษฐกิจ)

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจโดยผลิตหรือสร้างรายได้ ที่ ● สอดคล้องกับความต้องการ ● สอดคล้องกับภูมิสังคม ● สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ● สอดคล้องกับทรัพยากรท้องถิ่น	เน้นการผลิตเพื่อพึ่งตนเอง ให้พอเพียงกับการบริโภค และการผลิตที่หลากหลาย เช่น ● ปลูกพืชผักผสมผสาน ● ปลูกพืชสมุนไพรไทย ● ผลิตสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ● ฝึกอบรมพัฒนาอาชีพอย่างครบวงจร

ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา (ด้านสังคม)

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
รู้จักช่วยเหลือสังคม หรือชุมชน ● ปลุกจิตสำนึกสาธารณะ ● ปลุกฝังความสามัคคี ● ปลุกฝังความเสียสละ ● เผยแพร่องค์ความรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	พัฒนาความรู้คู่คุณธรรม ผ่านกิจกรรม รวมกลุ่มต่าง ๆ ● จัดกิจกรรมลด ละ เลิก อบายมุข ● จัดกิจกรรมช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ● จัดค่ายพัฒนาเยาวชน จิตอาสา ● จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามัคคี ● พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ปศพ. ร่วมกับ ชุมชน

ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา(ด้านสิ่งแวดล้อม)

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
สร้างสมดุลของ ทรัพยากรธรรมชาติ ● ปลุกจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม ● ฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรมในท้องถิ่น ● ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น ● ฟื้นฟูดูแลสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น	พัฒนาความรู้เกี่ยวกับดิน น้ำ ป่า เพื่อฟื้นฟู รักษา ● ร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ● จัดทำฝายกั้นน้ำ ร่วมปลูกต้นไม้ ● ร่วมดูแลรักษาป่า ความหลากหลายของพันธุ์พืช/พันธุ์สัตว์ ● ร่วมจัดกิจกรรมลดภาวะโลกร้อน ● โครงการชีววิถี/ปุ๋ยชีวภาพ ● ยุวมัคคุเทศก์

ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา(ด้านวัฒนธรรม)

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
สืบสานวัฒนธรรมไทย ● สร้างจิตสำนึกรักษ์ไทย รักบ้านเกิด ● ฟื้นฟูและอนุรักษ์อาหาร ประจำท้องถิ่น ● ฟื้นฟูและอนุรักษ์ดนตรีไทย และเพลงไทย ● ฟื้นฟูและอนุรักษ์วัตถุโบราณ และโบราณสถาน	● ปลุกฝังมารยาทไทย ● ส่งเสริมอาหารประจำท้องถิ่น ● ส่งเสริมการใช้ภาษาไทยและ ภาษาประจำท้องถิ่น ● ทำนุบำรุงโบราณวัตถุและ โบราณสถาน ● ร่วมอนุรักษ์พัฒนาภูมิปัญญา ท้องถิ่น ● รณรงค์การใช้สินค้าไทย

ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา (ด้านวัฒนธรรม)

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
ส่งเสริมพระพุทธศาสนา ● ปลุกจิตสำนึกความรักชาติ ● ตระหนักถึงคุณค่าของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนศรัทธา ● จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์	● จัดกิจกรรมปลูกฝังความภูมิใจในความเป็นไทย ระลึกถึงบุญคุณของแผ่นดิน ● ให้ความสำคัญกับการรักษา ศิล การฝึกอบรมสมาธิภาวนา หรือสวดมนต์ ● ร่วมกันทะนุบำรุงศาสนาด้วยการทำบุญและปฏิบัติบูชา ● ร่วมดูแลวัด และ ศาสนสถานต่าง ๆ ● ศึกษา/ดูงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พระราชกรณียกิจต่าง ๆ

การสอนโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง

สรุปข้อสังเกตเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง

- การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกิดได้หลายด้าน และหลายรูปแบบ **ไม่มีสูตรสำเร็จ** แต่ละคนจะต้องพิจารณาปรับใช้ ตามความเหมาะสม ให้สอดคล้องกับเงื่อนไข และสถานะที่ตนเผชิญอยู่
- ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะช่วยให้เรา **“นึกคิด”** ว่ามีทางเลือกอีกทางหนึ่ง ที่จะช่วยให้เกิดความยั่งยืน มั่นคง และสมดุลในระยะยาว

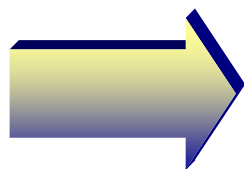
แผนขับเคลื่อน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา

แนวทางการขับเคลื่อน ปศพ. ด้านการศึกษา

พัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน

- มาตรฐานเรียนรู้/หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับทุกระดับ
- ตัวอย่างสื่อการเรียนรู้การสอน
- สถานศึกษาตัวอย่าง
- ตัวอย่างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- ตัวชี้วัดเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
- จัดทำสื่อเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ

พัฒนาบุคลากร/เครือข่าย

กลุ่มเป้าหมาย

- ผู้บริหารสถานศึกษา
- ศึกษานิเทศก์
- ครูทุกสังกัด
- จนท.ศธ.ทุกองค์กร

กิจกรรม

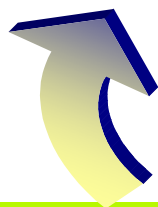
- อบรมวิทยากร/ผู้บริหาร/ครู/จนท.ศธ.
- เวทีจัดการความรู้
- ค่ายเยาวชนพอเพียง ฯลฯ

สร้างแรงจูงใจ

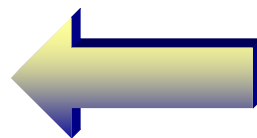
เพื่อให้เกิดพลวัตในการขับเคลื่อน

- นโยบาย/ยุทธศาสตร์หลักของ ศธ.
- หลักสูตรแกนกลางของทุกสังกัด
- ส่วนหนึ่งของสาระประเมินวิทยฐานะครู
 - คัดเลือกสถานศึกษาแบบอย่าง
 - กิจกรรมประกวดต่างๆ

ติดตามและประเมินผลเพื่อการพัฒนา

- จัดทำตัวชี้วัดประเมินคุณภาพภายใน
- นิเทศ / ติดตามผลงานในพื้นที่
- จัดทำรายงานความก้าวหน้า/ปัญหา/อุปสรรค

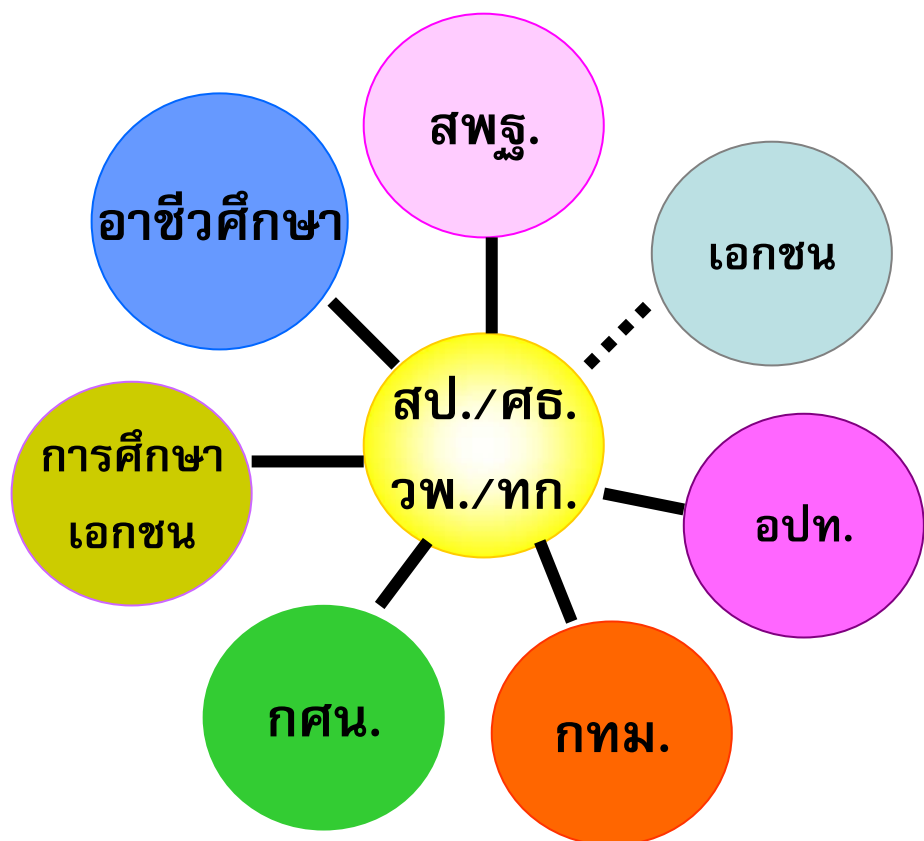

เชื่อมโยงเครือข่าย/ขยายผล

- เป้าหมาย ๙ → ๘๐ → ๘๐๐ → ๔๐๐๐๐ ภายในปี ๒๕๕๔
- ประชุม/สัมมนา/ดูงาน/มหกรรม
- ฐานข้อมูลเครือข่ายวิทยากร / สถานศึกษาและบุคลากร ในเว็บไซต์
- เผยแพร่ PR ในรูปแบบต่างๆ

องค์กรหลักในการขับเคลื่อน

- แต่ละองค์กรมีแผนงาน/แผนปฏิบัติงานของตนเอง และใช้ทรัพยากรของตนเอง
- ทุกองค์กรหลักรวมพลังกันขับเคลื่อน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เสริมพลัง ขยายผล กิจกรรม
- ร่วมมือกับพันธมิตรนอกเครือข่าย เพื่อขยายผล สู่ชุมชน สังคม

สานเครือข่าย ขยายความรู้ ควบคู่ประชาสัมพันธ์

โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง ๒๕๕๑

ก. กรอบแนวทางการดำเนินงาน

- จัดทำสื่อ ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน ทุกระดับการศึกษา
 - ทดลองใช้สื่อ ตัวอย่าง
 - ปรับปรุงและพัฒนาสื่อตัวอย่าง
 - ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร
- ส่งเสริมสนับสนุนประสานงานการดำเนินงานเครือข่ายขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ในและนอกสังกัด (ภาครัฐและเอกชน)
- จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ และเชื่อมโยงเครือข่ายทั้งในและนอกสังกัด (ภาครัฐและเอกชน) ฯลฯ

ง. ติดตามและประเมินผล

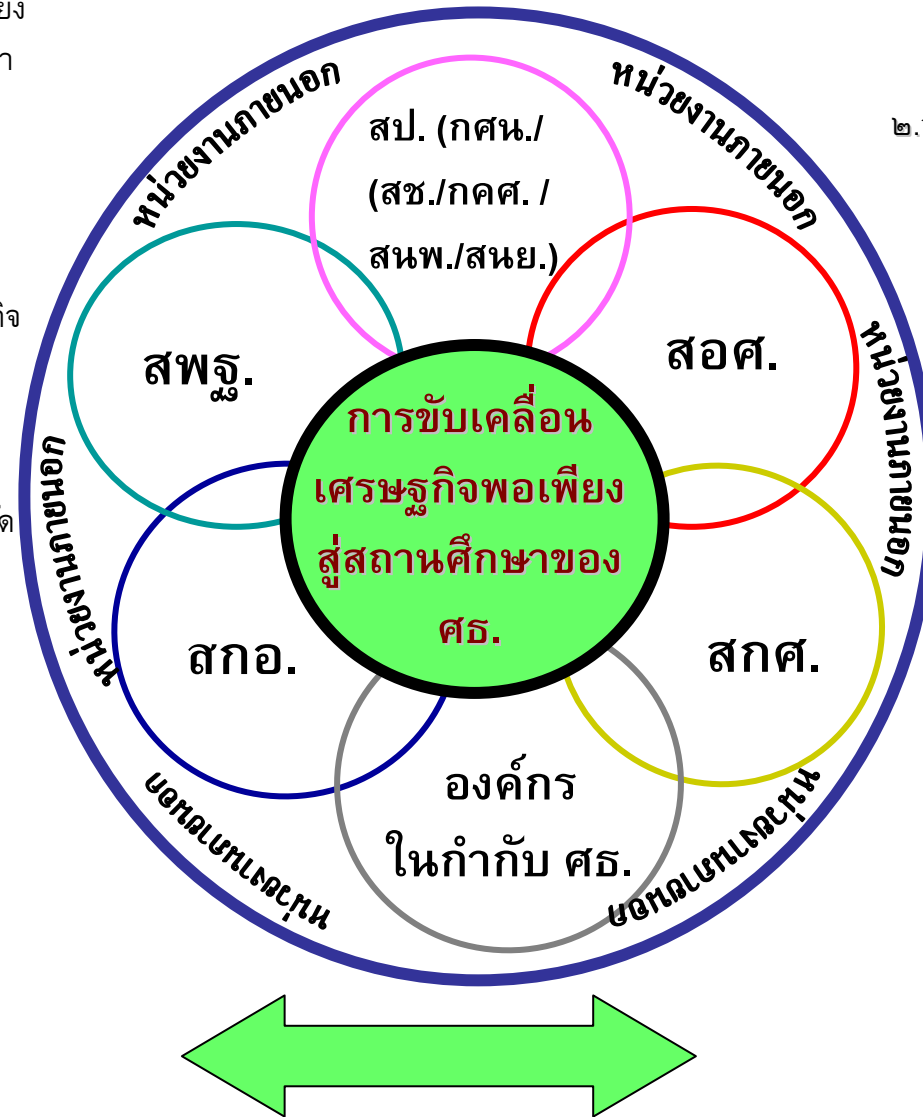
- พัฒนาตัวชี้วัดความพอเพียง
 - จัดทำรายงานความก้าวหน้า
 - ติดตามผลงานในพื้นที่
 - ติดตามบุคลากรทางการศึกษา
 - ติดตามนักเรียน/นักศึกษาและประชาชน
- ฯลฯ

ข. ขยายผลการดำเนินงาน (องค์กรหลัก)

- การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนในสถานศึกษา
- การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การบริหารจัดการสถานศึกษา.
 - พัฒนาบุคลากร
 - ส่งเสริมการเรียนการสอน ฯลฯ

ค. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

- ประสานความร่วมมือและเชื่อมโยงเครือข่าย ภายในและภายนอก
- เผยแพร่หลักปศพ
 - จัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบต่างๆรวมสื่อเทคโนโลยี
 - จัดทำเว็บไซต์
 - จัดนิทรรศการผลการดำเนินงาน ฯลฯ

ข้อมูลประกอบเพิ่มเติม

๑. **ความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง**

๒. **แนวทางการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง**

พระปฐมบรมราชโองการ

ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ

วันศุกร์ที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๓๓

เนื่องในวันบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

**“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม
เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”**

“การพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น
ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกินพอใช้
ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน
โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา
เมื่อใดพื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควร และปฏิบัติได้แล้ว
จึงค่อยสร้าง ค่อยเสริมความเจริญ
และฐานะเศรษฐกิจขั้นสูงโดยลำดับต่อไป ...”

พระราชทานแก่นิสิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น

(๒๐ ธันวาคม ๒๕๑๖)

โลภน้อย คือ พอเพียง

คนเราถ้าพอในความต้องการ
ก็มีความโลภน้อย
เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย.
ถ้าทุกประเทศมีความคิด-อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ-
มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง
หมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง
ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข.
พระราชดำรัส (๔ ธ.ค. ๒๕๔๑)

พอเพียง คือ ไม่เบียดเบียน

๑

ความพอเพียงนี้ อาจจะมีของหรูหราก็ได้
แต่ว่าต้องไม่เบียดเบียนคนอื่น
ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียง
ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง

พระราชดำรัส (๔ ธ.ค. ๒๕๔๑)

เศรษฐกิจพอเพียงมีหลายระดับ

“....ไฟดับถ้ามีความจำเป็น หากมีเศรษฐกิจพอเพียงแบบไม่เต็มที่ เรามีเครื่องปั่นไฟก็ใช้ปั่นไฟ หรือถ้าชั้นโบราณว่า มีดก็จุดเทียน คือมีทางที่จะแก้ปัญหาเสมอ ฉะนั้นเศรษฐกิจพอเพียง ก็มีเป็นขั้นๆ แต่จะบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ให้พอเพียงเฉพาะตัวเองร้อยเปอร์เซ็นต์นี้เป็นสิ่งที่ไม่ได้ จะต้องมีการแลกเปลี่ยน ต้องมีการช่วยกัน ถ้าไม่มีการช่วยกันแลกเปลี่ยนกัน ก็ไม่ใช่พอเพียงแล้ว พอเพียงในทฤษฎีในหลวงนี้ คือ ให้สามารถที่จะดำเนินงานได้...”

จากกระแสพระราชดำรัสวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒

สหกรณ์

๑

“สหกรณ์ แปลว่า การทำงานร่วมกัน การทำงานร่วมกันนี้ลึกซึ้งมาก เพราะว่าต้องร่วมมือกันในทุกด้าน ทั้งในด้านงานที่ทำด้วยร่างกาย ทั้งในด้านงานที่ทำด้วยสมอง และงานการที่ทำด้วยใจ ทุกอย่างนี้ขาดไม่ได้ต้องพร้อม”

(พระราชดำรัสพระราชทานแก่ผู้นำสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม และสหกรณ์ประมงทั่วประเทศ ณ ศาลาดุสิดาลัย
๑๑ พฤษภาคม ๒๕๒๖)

“ ...การมุ่งสอนคนให้เก่งเป็นเกณฑ์ อาจทำให้เกิดจุดบกพร่องต่าง ๆ ขึ้นในตัวบุคคลได้ไม่น้อย ที่สำคัญก็มี

๑. บกพร่องในความคิดพิจารณารอบคอบ และกว้างไกล เพราะใจร้อนเร่งจะทำการให้เสร็จโดยเร็ว เป็นเหตุให้การงานผิดพลาดขัดข้องและล้มเหลว

๒. บกพร่องในความนับถือและเกรงใจผู้อื่น เพราะถือว่าตนเป็นเลิศ เป็นเหตุให้เย่อหยิ่ง มองข้ามความสำคัญของบุคคลอื่น และมักเกิดความขัดแย้งทำลายไมตรีจิตมิตรภาพตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างกัน

๓. บกพร่องในความมัวหมอง พอเหมาะ พอดี ในการกระทำทั้งปวงเพราะมุ่งหน้าแต่จะทำตัวให้เด่นให้ก้าวหน้า เป็นเหตุให้เห็นแก่ตัว เอารอดเอาเปรียบ

๔. บกพร่องในจริยธรรม และความรู้จักผิดชอบชั่วดี เพราะมุ่งแต่จะแสวงหาผลประโยชน์เฉพาะตัวให้เพิ่มพูนขึ้น เป็นเหตุให้ทำความผิดและความชั่วทุจริตโดยไม่รู้สึกสะดุ้งสะเทือน...”

“ **ดังนั้น นอกจากสอนคนให้เก่งแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง
อบรมให้ดีพร้อมกันไปด้วย ประเทศของเราจึงจะได้คนที่มีคุณภาพคือ
ทั้งเก่ง ทั้งดีมาเป็นกำลังของบ้านเมือง กล่าวคือ ให้ความเก่งเป็นปัจจัย
และพลังสำหรับสร้างสรรค์ ให้ความดีเป็นปัจจัยและพลังระคับประคอง
หนุนนำความเก่งให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องที่ควร ที่อำนวยผลประโยชน์
อันพึงประสงค์แต่ฝ่ายเดียว ”**

**พิธีทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์
ของ ๕ สถาบัน (๓ ตุลาคม ๒๕๓๒)**

“...คุณธรรมซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและจำเป็นของการศึกษา ได้แก่ ความละเอียดรอบคอบ กล้าหาญ ความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งในความคิดและการกระทำ ความกตัญญูรู้คุณชาติบ้านเมืองและผู้ที่อยู่ปะการะตัวมา ความไม่เห็นแก่ตัวไม่เอาเปรียบผู้อื่น มีความจริงใจ มีความปรารถนาดีต่อกัน เอื้อเฟื้อกันตามฐานะและหน้าที่ และที่สำคัญอย่างมากก็คือ ความขยันหมั่นเพียร พยายามฝึกหัดประกอบกิจการงานทั้งเล็ก ใหญ่ ง่าย ยาก ด้วยตนเอง ด้วยความตั้งใจ ไม่ทอดธุระเพื่อหาความสะดวกสบายจากการเกียจคร้าน มักง่าย หยาบคาย สะเพร่า

คุณธรรมเหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ และจำเป็นของการศึกษา ไม่เป็นรองไปกว่าวิชาการ ครูต้องปลูกฝังให้นักเรียน และนักเรียนจะต้องบำรุงรักษาให้เจริญขึ้นในตัวให้ครบถ้วน เพื่อให้มีการศึกษาที่สมบูรณ์ ที่ช่วยให้คนเต็มคน สามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ตนเองและประเทศชาติได้

คนคด คนคร้าน คนหยาบ และคนไม่มีอายนั้น ถึงจะมีความรู้ท่วมท้นเท่าใดก็ไม่มีประโยชน์ เพราะสร้างสรรค์อะไรไม่ได้ ได้แต่ทำลายเพียงอย่างเดียว...”

พระราชทานแก่คณาจารย์ ครูและนักเรียน โรงเรียนวังไกลกังวล

(๘ มิถุนายน ๒๕๒๒)

ตัวอย่างแนวทางการวิเคราะห์ความพอเพียง โดยใช้ หลักสัปปริสธรรม ๗

- ๑. รู้เหตุ
 - ๒. รู้ผล
 - ๓. รู้ตน
 - ๔. รู้ประมาณ
 - ๕. รู้กาล
 - ๖. รู้บุคคล
 - ๗. รู้ชุมชน
- } ความมีเหตุมีผล
- } ความพอประมาณ
- } มีภูมิคุ้มกันที่ดี

ตัวอย่างการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่าง ๆ

๒

ด้านเศรษฐกิจ	พึ่งตนเองได้ ใช้ง่าย/ใช้ของอย่างประหยัด ใช้ชีวิตอย่างประมาณตน คิด/วางแผนอย่างรอบคอบ ไม่ประมาท เผื่อทางเลือกลำสำรอง
ด้านจิตใจ	รู้ผิดชอบชั่วดี ละอายต่อการทำความชั่ว เข้าใจชีวิตและโลกตามเป็นจริง มีจิตสาธารณะ นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก
ด้านสังคม	เห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคี ร่วมสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน
ด้านทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ฟื้นฟูทรัพยากรให้มีอยู่และพอใช้อย่างยั่งยืน
ด้าน เทคโนโลยี	รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม (ภูมิสังคม) พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาเดิมที่มี คำนึงถึงประโยชน์ต่อคนหมู่มาก

ตัวอย่างการใช้จ่ายอย่างพอเพียง

๒

- พอประมาณ:** รายจ่ายสมดุลกับรายรับ / ไม่ก่อหนี้สินล้นพ้นตัว
ไม่ใช้สิ่งของเกินฐานะ
- มีเหตุมีผล:** ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล / ตามความจำเป็น /
คำนึงถึงความประหยัด คุ่มค่า ประโยชน์สุข
- มีภูมิคุ้มกัน:** รู้จักออม / แบ่งปันผู้อื่น / ช่วยเหลือสังคม/ทำบุญ
- ความรู้คู่คุณธรรม:** ประกอบอาชีพที่สุจริต ด้วยความซื่อสัตย์ ตั้งมั่น
ขยันหมั่นเพียร ไม่ประมาท ใช้สติปัญญาในการ
ตัดสินใจและดำเนินการต่าง ๆ อย่างรอบรู้
รอบคอบ เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง

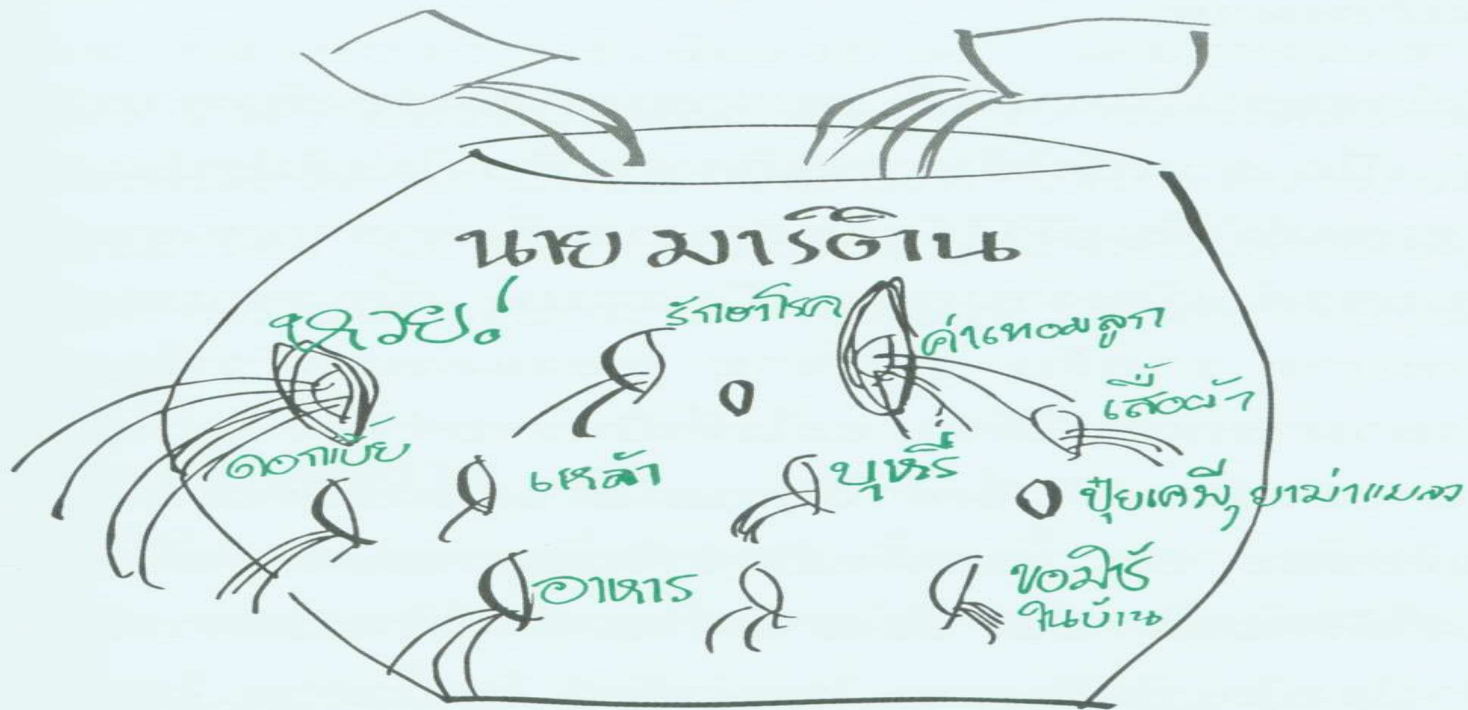

ตัวอย่างการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัว

๒

แผนภาพที่ ๔-๑

พวกเราจะเลือกทานน้ำใส่ตุ่ม หรือ จะอุดรูรั่วของตุ่มก่อน?

พวกเราจะเลือกทานน้ำใส่ตุ่ม หรือ จะอุดรูรั่วตุ่ม ก่อน ?

นายเอ็นนู ชื่อสุวรรณ รองผู้จัดการ ธ.ก.ส. กล่าวว่าสาเหตุการเป็นหนี้ของเกษตรกร มี ๖ ปัจจัยหลักคือ

- ๑ ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เกษตรกรมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพต่ำ
 - ๒ ปัจจัยทางสังคม รายได้ไม่พอค่าใช้จ่าย
 - ๓ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ รายได้น้อยไม่เหลือพอใช้หนี้
 - ๔ ปัจจัยด้านนิสัย-พฤติกรรม เช่น ติดอบายมุข ติดการบริโภคสิ่งฟุ่มเฟือย
 - ๕ ปัจจัยทางการเมือง เช่น ร่วมโครงการพิเศษของรัฐที่มีออกมา
 - ๖ ปัจจัยทางสภาพแวดล้อม เช่น ประสบภัยธรรมชาติ ผลิตผลเสียหาย เป็นต้น
- (สัมมนา “ปัญหาหนี้สินเกษตรกร” 16/10/2550)

ก.สาธารณสุขสุข - การปรับพฤติกรรมสู่ความพอเพียง

๒

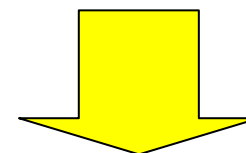

- ▶ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงได้รับการยอมรับในสังคมไทย เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแสดงให้เห็นเป็นตัวอย่าง เป็นที่ประจักษ์ต่อคนไทยทุกคนว่า
 - ✓ แนวคิดนี้เกิดจากความห่วงใยที่ทรงมีต่อพสกนิกร โดยเฉพาะผู้ยากไร้
 - ✓ พระอุตสาหะในการค้นคว้าทดลองหาวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม
 - ✓ พระอัจฉริยภาพในการนำเสนอความคิดที่ซับซ้อนให้เป็นหลักการง่าย ๆ
 - ✓ และความเต็มพระทัยที่จะถ่ายทอดแนวคิดให้คนต่าง ๆ ได้เข้าใจด้วยพระองค์เอง
- ▶ พระองค์ทรงเป็นทั้งนักวิทยาศาสตร์ นักปรัชญา นักเผยแพร่แนวคิด และนักปฏิบัติที่เป็นตัวอย่างที่ดีที่สุด ทรงเป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของผู้นำที่อาจไม่เหมือนใครในโลก แต่สิ่งที่โลกสามารถเรียนรู้ได้จากพระองค์คือความรักและแรงบันดาลใจอันยิ่งใหญ่ในการทำทุกอย่างเพื่อความอยู่ดีมีสุขของพสกนิกรของพระองค์

ปัญหาของการพัฒนาที่ผ่านมา

ยุคสมัยแห่งการพัฒนา/รูปแบบ
ของการพัฒนามีความเสี่ยง
ค่อนข้างสูง

- หนี้สินเพิ่ม/สัดส่วนเงินออมลด
- ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้
- ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม / ภัยธรรมชาติ
- ความสัมพันธ์ของครอบครัว และชุมชน
- ค่านิยม/ศีลธรรม/จรรยาบรรณเสื่อมลง

การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

- สาธิตแนวทางการพัฒนาที่แตกต่าง/เน้นความยั่งยืน
- แสดงผลของการดำเนินงานเพื่อเป็นทางเลือกที่เหมาะสมกับระดับขั้นของการพัฒนาของประเทศ

ข้อเสนอจาก UNDP NHDR 2007

๒

- ๑ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการ**ขจัดความยากจน** และการลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจของคนจน
- ๒ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานของการ**สร้างพลังอำนาจ**ของชุมชนและการ**พัฒนาศักยภาพชุมชนให้เข้มแข็ง**เพื่อเป็นฐานรากของการพัฒนาประเทศ
- ๓ เศรษฐกิจพอเพียงช่วยยกระดับความ**รับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท**ด้วยการสร้างข้อปฏิบัติในการทำธุรกิจที่เน้นผลกำไรระยะยาวในบริบทที่มีการแข่งขัน
- ๔ หลักการเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญยิ่งต่อการ**ปรับปรุงมาตรฐานของธรรมาภิบาลในการบริหารงานภาครัฐ**
- ๕ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถใช้เป็น**แนวทางในการกำหนดนโยบาย**ของชาติ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อสถานการณ์ที่เข้ามากระทบโดยฉับพลัน เพื่อปรับปรุงนโยบายต่าง ๆ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และเพื่อวางแผนยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการเติบโตที่เสมอภาคและยั่งยืน
- ๖ ในการ**ปลูกฝังจิตสำนึกพอเพียง** จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนค่านิยม และความคิดของคนเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาคน

(ร่าง)

แนวทางการดำเนินงาน สถานศึกษาพอเพียง

บทที่ ๑ บทนำ

- ๑.๑ เกริ่นนำ
- ๑.๒ หลักการ และนโยบายที่เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

บทที่ ๒ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

- ๒.๑ ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง
- ๒.๒ ความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง
- ๒.๓ องค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ๒.๔ แนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

บทที่ ๓ การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

- ๓.๑ แนวนโยบายการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
- ๓.๒ แนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
- ๓.๓ แนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
- ๓.๔ การถอดบทเรียนการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

(ร่าง)

แนวทางการดำเนินงาน สถานศึกษาพอเพียง

บทที่ ๔ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- ๔.๑ กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน
- ๔.๒ กำหนดพันธกิจ
- ๔.๓ กำหนดเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา
- ๔.๔ กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน
- ๔.๕ จัดทำหน่วยการเรียนรู้

บทที่ ๕ ตัวอย่างกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จของสถานศึกษาพอเพียง ๒๕๕๐

- ๕.๑ โรงเรียนเทศบาลจามเทวี
- ๕.๒ โรงเรียนบ้านสามัคคี
- ๕.๓ โรงเรียนบ้านหนองบัวแดง
- ๕.๔ โรงเรียนบ้านหนองขนาน
- ๕.๕ โรงเรียนแมรีอิมมาคุเลตคอนแวนต์
- ๕.๖ โรงเรียนกัลยาณวัตร
- ๕.๗ โรงเรียนราชวินิต มัชฌิม
- ๕.๘ โรงเรียนวชิรธรรมสาธิต
- ๕.๙ โรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี
- ๕.๑๐ โรงเรียนโยธินบูรณะ
- ๕.๑๑ โรงเรียนอนุบาลจันทร์เจ้า

ติดต่อเรา

โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

๑๗๓ ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

โทรศัพท์ ๐๒-๖๘๗-๓๖๖๒

โทรสาร ๐๒-๒๘๒-๘๒๒๖

mail@sufficiencyeconomy.org

www.sufficiencyeconomy.org